

Ο ΣΠΑΓΓΟΣ

Διήγημα

Καθ' ὅλας τὰς λεωφόρους τὰς περὶ τὴν Γοδερβίλλην οἱ χωρικοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπέστρεφον πρὸς τὴν κωμόπολιν, διότι ἦτο ἡμέρα ἀγορᾶς. Οἱ ἄρρενες προεχώρουν ἡσυχῇ τῷ βήματι, φέροντες ἐμπρὸς ὅλον τὸ σῶμα καθ' ἑκάστην κίνησιν τῶν μακρῶν αὐτῶν ραιβῶν κνημῶν τῶν παραμεμορφωμένων, ὑπὸ τῶν βρεάνων ἔργων, ὑπὸ τῆς ἐπικλίσεως αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀρότρου, ἐξ ἧς ἐπέρχεται συγχρόνως ἀνάθασις τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου, διαστροφή τῆς μέσης, ὑπὸ τῆς δρέψεως τοῦ σίτου, ἥτις ἀνγκάζει εἰς ἀπομάκρυνσιν τῶν γονάτων πρὸς εὔρεσιν ἀσφαλοῦς βραχέως, ὑπὸ πάντων τέλος τῶν βραδέων καὶ ἐπιμόχθων ἀγροτικῶν ἔργων. Ἡ κυκνὴ αὐτῶν βλοῦζα, ἐσκληρυμμένη δι' ἀμύλου, λαμποκοπούσα, οἰονεὶ διὰ βερενικίου ἐστιλβωμένη καὶ κοσμουμένη κατὰ τὸ περιλίμιον καὶ τὰς χειρίδας διὰ μικροῦ περιγράμματος ἐκ κλωστῆς λευκῆς, ἐγκειμένη δὲ περὶ τὸν ὀστεῶδη αὐτῶν κορμόν, ἐφαίνετο ἀερόστατον, ἔτοιμον πρὸς πτήσιν, ἐξ οὗ ἐξήρχοντο μία κεφαλὴ, δύο χεῖρες καὶ δύο πόδες.

Τινὲς αὐτῶν ἔσυρον ἀπὸ σχοινίου ἀγελάδα ἢ μόσχον. Αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ἀκολουθοῦσαι ὀπίσθεν τοῦ κτήνους, ἐμαστιγόνοιν τὰς πλευράς αὐτοῦ διὰ κλάδου φέροντος ἀκόμη φύλλα, ὅπως ἐπισπένδωσι τὴν πορείαν αὐτοῦ. Ἐφερον δὲ ἀνὰ χεῖρας μεγάλα κνήστρα, ἐξ ὧν ἐξήρχοντο ἐδῶ μὲν κεφαλαὶ ὀρνιθίων, ἐκεῖ δὲ νησῶν κεφαλαί. Καὶ ἔβαινον διὰ βήματος βραχυτέρου καὶ μικροτέρου τοῦ τῶν συζύγων αὐτῶν, ἔχουσαι τὸν μὲν κορμὸν λιπόσαρκον, εὐθυτενῆ καὶ κεκαλυμμένον διὰ χλαϊνιδίου συνεσφιγμένου, ἐμπειρονημένον κατὰ τὸ ἰσχυρὸν αὐτῶν στήθος, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐγκεκορδυλημένην δι' ὀθόνης λευκῆς ἐπικεκολλημένης ἐπὶ τῆς κόμης καὶ ἐπισκεπαζομένης ὑπὸ κεκυφάλου.

Ἐπειτα διήρχετο ἀμάξιον φέρον θρανία, συρόμενον ὑπὸ ἵππαριου τριποδίζοντος καὶ ἀνατινασσομένου, ἀλλοκότως ἀναπάλλον δύο ἀνδρας καθήμενους ἐγγύτατα ἀλλήλων καὶ μίαν γυναῖκα κατακειμένην ἐν τῷ βάθει τοῦ ὀχήματος, οὗ ἐκράτει τὸ χεῖλος, ὅπως προφυλασσεται ἀπὸ τῶν τραχυτέρων τιναγμάτων.

Ἐπὶ δὲ τῆς πλατείας τῆς Γοδερβίλλης ἦτο συνηθροισμένον πλῆθος πολὺ, ὁμίλος ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἀνχιμίζ. Τὰ κέρατα τῶν βοῶν, οἱ ὕψηλοί μακρόχροες πῖλοι τῶν πλουσίων χωρικῶν καὶ αἱ καλύπτραι τῶν γυναικῶν ἐξεῖχον τῆς ἐπιφανείας τῶν συνηθροισμένων. Αἱ δὲ κραυγαστικαὶ ὀξεῖαι διαπερχοτικαὶ φωναὶ συναπέτειλουν βοὴν συνεχῆ καὶ ἀγρίαν, ἧς ὑπερίσχυεν

ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν μεγάλη κραυγὴ ἀναπεμπομένη ἐκ τοῦ ῥωμαλέου στήθους ἀγρότου ἐν διαχύσει εὐρισκομένου ἢ ὁ μακρὸς μυκηθμὸς ἀγελάδος προσδεδεμένης εἰς τὸν τοῖχον οἰκίας τινός.

Τὰ πάντα ἐκεῖ ἀπέπνεον ὁμῆν στάβλου, γάλακτος καὶ κοπρίας, ἀχύρου καὶ ἰδρωτός ἐξέκρινον τὸν ὄξυνον ἐκείνον, φοβερόν ἀνθρώπινον καὶ κτηνώδη χυμὸν τὸν ἰδιάζοντα εἰς τοὺς ἀγρότας.

Ὁ κύρ Ὡσκόρν εἶχε φθάσει πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν Γοδερβίλλην, καὶ διηυθύνετο πρὸς τὴν πλατεῖαν, ὅτε εἶδε κατὰ γῆς μικρὸν τεμάχιον σπάγγου. Ὁ κύρ Ὡσκόρν, οἰκονόμος ὡς γνήσιος Νορμανδός, ἐσκέφθη ὅτι πᾶν τι εἶνε καλὸν νὰ τὸ περισυλλέγη τις, ἀρκεῖ νὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ· καὶ ἔκυψε μετ' ἀγωνίας, διότι ἔπασχεν ἐκ ρευματισμῶν. Ἐσήκωσεν ἐκ τῆς γῆς τὸ τεμάχιον τῆς μηρίνου, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὸ περιτυλίξῃ μετὰ προσοχῆς, ὅτε εἶδε παρατηροῦντα αὐτὸν τὸν κύρ Μαλανδὲν ἀπὸ τῆς φλιάς τῆς θύρας του. Εἶχον περιέλθει πρὸς ἀλλήλους εἰς ἔριδας ἕνεκα μιᾶς φορβειᾶς ἄλλοτε καὶ ἡ διαφορά αὐτῶν ἐξηκολούθει ἐπειδὴ ἀμφοτέραι ἦσαν μνησικακοί. Ὁ κύρ Ὡσκόρν ἤσθάνθη αὐτὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ ἐντροπῆς ὅτι ἐφωράθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ του ἀνασύρων ἐκ τοῦ βορβοροῦ τεμάχιον σπάγγου. Ἐκυρψε λοιπὸν μετὰ σπουδῆς τὸ εὔρημα ὑπὸ τὴν βλοῦζαν αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ θυλάκιον τῆς ἀναξυρίδος του ἔπειτα δὲ προσεποιήθη, ὅτι ζητεῖ ἀκόμη κατὰ γῆς κάτι τι ὅπερ δὲν εὕρισκε πλέον, καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὴν ἀγοράν, τὴν μὲν κεφαλὴν ὕψων πρὸς τὰ πρόσω, ἀλλὰ κυρτούμενος τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἀλγιδόνων του. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἔλαβη ἀναμιγνυόμενος εἰς τὸ κραυγαζὸν καὶ σχολαῖον πλῆθος, τὸ ὑπὸ τῶν ἀτελευτήτων ἀγοραπωλησιῶν συγκυκώμενον.

Οἱ χωρικοὶ ἐψηλάφωιν τὰς ἀγελάδας, ἔφευγον, ἐπανήρχοντο, ἀμνηχανοῦντες, πάντοτε φοβούμενοι μὴ ἀπατηθῶσιν, οὐδέποτε τολμῶντες ν' ἀποφασίσωσι, παραμονεύοντες τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ πωλητοῦ, ζητοῦντες ἀτελευτήτως ν' ἀποκαλύψωσι τὸν δόλον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἐλάττωμα τοῦ ζῴου.

Αἱ δὲ γυναῖκες, ἔχουσαι κατατεθειμένα πρὸ τῶν ποδῶν τὰ κνήστρα των, εἶχον ἐξαγάγει ἐξ αὐτῶν τὰ ὀρνιθία των, ἅτινα ἔκειντο κατὰ γῆς, δεδεμένα ἐκ τῶν ποδῶν, περιπλανῶντα ἐξεστηκὸς τὸ ὄμμα, τινάσσοντα τὸν ἀλουργὸν λόφον.

Ἦκουον δ' αἱ ἀγρότιδες τὰς γινομένας προσφοράς, καὶ ἐπέμενον εἰς τὰς τιμὰς των μὲ ὕφος

ψυχρὸν καὶ πρόσωπον ἀπαθές, ἢ αἰφνης. συγκατατιθέμεναι εἰς τὸν προτεινόμενον ἐκπεσμόν, ἐφώνουν εἰς τὸν βραδέως ἀπομακρυνόμενον πελάτην.

— "Ἄς εἶνε, κύρ Ἀνθιμε. Πάρε το.

"Ἐπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ πλατεῖα ἐκινώθη, καὶ ἐπειδὴ τὸ ὠρολόγιον τοῦ χωρίου ἐσήμανε μεσημβρίαν οἱ κατοικοῦντες πολὺ μακρὰν διεσπάρησαν εἰς τὰ πανδοχεῖα.

Εἰς τοῦ Ζουρδαινὶ ἡ μεγάλη αἴθουσα ἐμεστώθη πελατῶν ἐστιωμένων, ἐπειδὴ ἡ εὐρεῖα αὐτῇ ἦτο πλήρης ὀχημάτων παντοειδῶν, δικύκλων ἀυαζῶν, δίφρων, μακρῶν ἀμαξίων μὲ θρανία, ἐλαφρῶν διτροχῶν, φορεῖων ἀκατονομάστων, κιτρίνων ἐκ τοῦ βορβόρου, παραμεμορφωμένων, παλιρραφῶν, ὑφούντων πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ἐδρανάτων δίκην δύο βραχιόνων ἢ ἐχόντων πρόσγειον μὲν τὸ ἔμπροσθεν, ἐναέριον δὲ τὸ ὀπίσθεν.

Κατενώπιον δὲ τῶν παρὰ τὴν τράπεζαν ἀριστούτων ἡ ὑπερμεγέθης ἐστία, πλήρης φλογὸς ἀκτινοβολούσης ἐξέπεμπε θερμότητα ζωηρὰν ἐπὶ τὴν ῥάχιν τῶν ἐκ δεξιῶν καθημένων. Τρεῖς δὲ ὀβελοὶ ἐστρέφοντο, κατάφορτοι ἐξ ὀρνίθων, περιστερῶν καὶ μηρῶν προβατείων ἀπὸ δὲ τῆς ἐσχάρας ἐξήρχετο ἡδεῖα ὁσμὴ κρέατος ὁπτοῦ καὶ ὁποῦ περιρρέοντος τὸ περιφρυγόμενον δέρμα, καὶ ἐξήπτε τὴν εὐθυμίαν, ὕγραине τὰ χεῖλη.

"Ὀλὴ ἡ ἀριστοκρατία τοῦ ἀρότρου ἔτρωγεν ἐκεῖ εἰς τοῦ κύρ Ζουρδαινὶ, πανδοχέως καὶ ἱποπόλου, διαβόλου, ὅστις εἶχε τάλληρα περισσά.

Τὰ τρυβλία διήρχοντο καὶ ἐκινούντο εἰς τὰ μεστὰ κιτρίνου μελίτου κύπελλα. "Ἐκαστος διηγείτο τὰς ὑποθέσεις του, καὶ ἀγορὰς καὶ πωλήσεις του. Ἀντηλλάσσοντο εἰδήσεις περὶ τῶν συγκομιδῶν. Ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς διὰ τὰ λαχανικά, ἀλλ' ὀλίγον ἀνάποδος διὰ τὰ σιτηρά.

Αἰφνης ἤχησε τὸ τύμπανον ἐν τῇ αὐτῇ, πρὸ τοῦ οἴκου. "Ὅλοι ἠγέρθησαν πάραυτα πλὴν τινῶν ἀδιαφόρων, καὶ ἐσπευσαν εἰς τὴν θύραν, εἰς τὰ παραθύρα, ἔχοντες τὸ στόμα ἀκόμη πλήρες καὶ τὸ προσόψιον εἰς τὴν χεῖρα.

Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς τυμπανοκρουσίας ὁ δημόσιος κήρυξ ἐξεφώνησε τὰ ἐξῆς διὰ φωνῆς διακεκομμένης, διακρίων τὰς φράσεις του ἀκαίρως.

— Γνωστοποιεῖται εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Γοδερεβίλλης καὶ ἐν γένει εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα τὰ παρευρισκόμενα εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅτι ἐχάθη σημερον τὸ πρωί, εἰς τὸν δρόμον τῆς Βεζεβίλλης, μεταξὺ τῶν ἐννέα καὶ τῶν δέκα ἐν χαρτοφυλάκιον ἀπὸ μαῦρον δέρμα, περιέχον πεντακόσια φράγκα καὶ μερικά ἔγγραφα. Ὅποιος τὸ εὔρε παρακαλεῖται νὰ τὸ φέρῃ—εἰς τὴν δημαρχίαν ἀμέσως, ἢ εἰς τὸν κύρ Φορτούνιον Ὀλμπρέκ ἀπὸ τῆς Μαννεβίλλης. Θὰ λάβῃ εἰκοσι φράγκα δῶρον.

"Ἐπειτα ὁ κήρυξ ἀπῆλθεν.

"Ἠκούσθη ἀπ᾽ ἐξ ἀκόμη μακρὰν ὁ ὑπόκωφος

κτύπος τοῦ τυμπάνου καὶ ἀσθενῶς ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος.

Τότε ἤρχισε νὰ γίνηται λόγος περὶ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ ὑπελογίζοντο αἱ ὑπάρχουσαι πιθανότητες περὶ εὐρέσεως ἢ μὴ τοῦ χαρτοφυλάκιου τοῦ κύρ Ὀλμπρέκ.

Καὶ τὸ γεῦμα ἐτελείωσε.

"Ἐτελείονε δὲ καὶ ὁ καφές, ὅτε ὁ ἐνωματάρχης ἐπεφάνη εἰς τὴν θύραν.

"Ἠρώτησεν.

— "Ἐδῶ εἶνε ὁ κύρ Ὀσκόρν :

Ὁ κύρ Ὀσκόρν, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς τραπέζης, ἀπήντησεν.

— "Ἐδῶ εἰμαι.

— Κύρ Ὀσκόρν, λάβε τὴν καλωσύνην νὰ με ἀκολουθήσῃς εἰς τὴν δημαρχίαν. Ὁ κ. δήμαρχος θέλει νὰ σου ὁμιλήσῃ.

Ὁ χωρικός ἐκπληκτος, ἀνήσυχος, κατέπιε διὰ μίας τὸ ῥοσόλιον ὅπερ εἶχεν ἐνώπιόν του, ἠγέρθη, καὶ ἐξεκίνησεν, ἐπαναλαμβάνων «ἐδῶ εἰμαι, ἐδῶ εἰμαι», κυρτούμενος δὲ πολὺ περισσότερον ἢ τὴν πρωΐαν, ἐπειδὴ τὰ πρῶτα βήματα μεθ' ἐκάστην ἀναπαυσιν ἦσαν δι' αὐτὸν ἐξαιρετικῶς δύσκολα.

"Ἠκολούθησε τὸν ἐνωματάρχην.

Ὁ δήμαρχος τὸν ἀνέμενε, καθήμενος ἐπὶ καθέδρας. Ἦτο ὁ συμβολαιογράφος τῆς κομπούλεως, ἀνὴρ παχὺς, σοβαρός, ἔχων πομπώδη τὴν φράσιν.

— Κύρ Ὀσκόρν, εἶπε, σὰς εἶδαν τὴν πρωΐαν σημερον νὰ σηκώσῃς ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν δρόμον τῆς Βεζεβίλλης τὸ χαρτοφυλάκιον τὸ ὁποῖον ἔχασεν ὁ κύρ Ὀλμπρέκ ἀπὸ τῆς Μαννεβίλλης.

Ὁ ἀγρότης καταπεπληγμένος προσέβλεπε τὸν δήμαρχον, πεφοβημένος ἤδη ὑπὸ τῆς ὑποψίας ἐκείνης ἥτις κατεβάρυνεν αὐτὸν χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸν λόγον.

— "Ἐγώ, ἐγώ ἐσήκωσα τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτό :

— Ναί, σεῖς ὁ ἴδιος.

— Εἰς τὴν τιμὴν μου οὔτε τὸ εἶδα οὔτε τὸ εἰξεύρω.

— Σὰς εἶδαν

— Μὲ εἶδαν, ἐμέ ; Καὶ ποῖος μὲ εἶδε ;

— Ὁ κ. Μαλανδέν, ὁ σαρμαποαῖος.

Τότε ὁ γέρον ἐνθυμήθη, ἐνόησε καὶ γενόμενος κατέρυθρος ἐξ ὀργῆς.

— "Ἄ ! αὐτὸς μὲ εἶδε ! Μὲ εἶδε νὰ σηκώσω αὐτὸν τὸν σπάγγον, κύριε δήμαρχε.

Καί, ἐρευνῶν ἐν τῷ βάθει τοῦ θυλακίου του, ἀνέσυρε τὸ μικρὸν τεμάχιον τοῦ σπάγγου.

"Ἄλλ' ὁ δήμαρχος δυσπιστῶν ἐκίνει τὴν κεφαλὴν.

— Δὲν θὰ μὲ κάμετε νὰ πιστεύσω, κύρ Ὀσκόρν, ὅτι ὁ κύρ Μαλανδέν, ὁ ὑποῖος εἶνε

ἄνθρωπος ἀξιοπίστος, ἐξέλαβεν αὐτὸν τὸν σπάγγον ἀντὶ χαρτοφυλακίου.

Ὁ χωρικός μανιώδης ὕψωσε τὴν χεῖρα, ἐπτύσε πλαγίως διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν τιμὴν του, καὶ ἐπανελάβε.

— Καὶ ὅμως εἶνε ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ. ἡ ἀλήθεια, κύριε δήμαρχε. Νά, εἰς τὴν ζωὴν μου καὶ ἔτσι ποῦ νὰ ἔχω καλὴν ψυχὴν, σὰς τὸ λέγω παλιν.

Ὁ δήμαρχος ἀπεκρίθη.

— Μάλιστα ἀφ' οὗ ἐσηκώσατε τὸ χαρτοφυλακίον, ἐρευνήσατε πολλὴν ὥραν ἀκόμη εἰς τὴν λάσπην μὴ σὰς ἐξέφυγε κανὲν νόμισμα.

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος κατεπνίγετο ὑπὸ ἀγανακτικῆς καὶ φόβου.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ λέγῃ κανεὶς τέτοια ψεύματα διὰ νὰ καταστρέψῃ ἕνα τίμιον ἄνθρωπον. Ἀκοῦς ἐκεῖ;

Ἄλλ' εἰς μάτην διεμαρτυρήθη. Δὲν ἔγινε πιστευτός.

Ἦγαγον αὐτὸν εἰς ἀντιπαράστασιν πρὸς τὸν Μαλανδέν, ὅστις ἐπανελάβε τὴν διαβεβαίωσιν του καὶ ἐπέμεινε εἰς αὐτήν. Ἀπηύθυναν πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίως ὕβρεις ἐπὶ ὅλῃν ὥραν. Ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ δὲ αὐτοῦ ἔγινε σωματικὴ ἐρευνά ἐπὶ τοῦ Ὠσκόρν. Οὐδὲν εὗρέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Τέλος δὲ ὁ Δήμαρχος, περιελθὼν εἰς ἀμνησιν, ἀπέπεμψεν αὐτὸν εἰδοποιήσας, ὅτι ἐμελλε νὰ κοινοποιήσῃ τὸ πᾶγμα εἰς τὴν εἰσαγγελίαν καὶ νὰ ζητήσῃ ὁδηγίας.

Ἡ εἰδήσις εὐθέως διεδόθη. Ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ δημαρχείου ὁ γέρον περιεστοιχίσθη ὑπὸ πολλῶν, ἐρωτώντων αὐτὸν μετὰ περιεργείας σοβαρᾶς ἢ σκωπτικῆς, ἀλλ' ἀπηλλαγμένης πάσης ἀγανακτικῆς περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ καταγγελίας. Καὶ ἤρχισε νὰ διηγῆται τὴν ἱστορίαν τοῦ σπάγγου. Ἀλλὰ δὲν ἔγινε πιστευτός. Ὅλοι ἐγέλαν.

Καὶ ἐβιάδιζε, σταματώμενος ὑπὸ πάντων, σταματῶν τοὺς γνωρίμους του καὶ ἤρχισε πάλιν ἀδιακόπως ἐξ ἀρχῆς τὴν διήγησίν του καὶ τὰς διαμαρτυρίας του, δεικνύων ἀνεστραμμένα τὰ θυλακία του ὅπως βεβαίωσεν ὅτι οὐδὲν εἶχεν ἐφ' ἑαυτοῦ.

Τῷ ἔλεγον. Αἶ γέρω κατεργάρη, ποικνοῦ θὰ τὰ πῆς αὐτὰ!

Καὶ ὠργίζετο ἐξερεθιζόμενος, ἐξαπτόμενος, ἀπελπιζόμενος, ὅτι δὲν ἐγίνετο πιστευτός, μὴ ἐξεύρων τί νὰ πράξῃ καὶ διηγούμενος παντοτετὴν ἱστορίαν του.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἐπρεπε ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὸ χωρίον ἐξ οὗ κατήγετο. Ἐξέκλινε μετὰ τριῶν γειτόνων εἰς οὗς ἔδειξε τὴν θέσιν ὅπου εἶχεν ἀνασηκώσει τὸ τεμάχιον τοῦ σπάγγου, καὶ καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν ἐλάλει περὶ τοῦ ἐπεισοδίου του.

Τὴν δ' ἐσπέραν ἔκαμεν ἕνα γυρὸν ἐν τῷ χω-

ρίῳ του, ἵνα διηγηθῇ τὸ ἐπεισόδιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Πανταχοῦ συνήντησε δυσπιστίαν, ἣτις ἐπέφερεν εἰς αὐτὸν ἀσθένειαν καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

Τὴν δ' ἐπαύριον, κατὰ τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν ὁ Μάριος Πωμέλλ, ὑπνρέτης τοῦ ὑποστατικοῦ τοῦ κῦρ Βρετοῦ, καλλιεργητοῦ ἐν Ὑμωβίλλῃ, ἐπέστρεψε τὸ χαρτοφυλάκιον μετὰ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ εἰς τὸν κῦρ Ὀλμπρέκ τὸν ἐκ Μαννεβίλλης.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος δυσχυρίζετο ἀληθῶς ὅτι εἶχεν εὑρεῖ τὸ ἐρμαῖον κατὰ τὴν ὁδόν, ἀλλ' ὅτι μὴ γνωρίζων γράμματα τὸ εἶχε φέρεῖ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν αὐθέντην του.

Ἡ εἰδήσις αὕτη διεδόθη εἰς τὰ περίχωρα. Ἐμαθε δὲ αὐτὴν καὶ ὁ κῦρ Ὠσκόρν. Ἦρχισε λοιπὸν εὐθὺς καὶ πάλιν τὸν γυρὸν του καὶ ἤρχισε νὰ διηγῆται τὴν ἱστορίαν του, συμπληρωμένην διὰ τῆς ἐπελθούσης λύσεως. Ἐπανηγυρίζει τὸν θρίαμβόν του.

— Αὐτὸ ὅπου μὲ κατελύπει, ἔλεγε, δὲν ἦτο τόσο αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, καταλαμβάνατε, ἀλλὰ τὸ ψεῦδος. Δὲν ὑπάρχει πᾶγμα ὅπου νὰ βλάπτῃ περισσότερο παρὰ νὰ κατακρίνεται κανεὶς ἐξ αἰτίας ἐνὸς ψεύδους.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλάλει, περὶ τοῦ ἐπεισοδίου του, διηγεῖτο αὐτὸ ἀνά τὰς λεωφόρους εἰς τοὺς διαβαίνοντας, ἐν τῷ καπηλείῳ εἰς τοὺς πίνοντας, κατὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξοδὸν τὴν προσεχῇ Κυριακὴν. Καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγνώστους ἐσταμάτα διὰ νὰ διηγηθῇ τὰ καθ' ἕκαστα. Τώρα πλέον ἦτο ἡσυχος, καὶ ὅμως ὑπῆρχε τι τὸ στενοχωροῦν αὐτὸν χωρὶς νὰ ἡξεύρῃ ἀκριβῶς τί ἦτο. Οἱ ἄνθρωποι ἐφαίνοντο ἀστενεύοντες κατὰ τὴν σκρόασιν αὐτοῦ. Δὲν ἐφαίνοντο πεπεισμένοι. Ἐνόμιζεν, ὅτι ἤκουε νὰ γίνονται συνομιλίαι ὁπισθέν του.

Τὴν τρίτην τῆς ἐπομένης ἐβδομάδος μετέβη εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Γοδεβίλλης, ὠθούμενος ὑπὸ μόνῃς τῆς ἀνάγκης νὰ διηγηθῇ τὸ περιστατικόν του.

Ὁ Μαλανδέν, ὅρθιος πρὸ τῆς θύρας του, ἤρχισε νὰ γελᾷ βλέπων αὐτὸν διαβαίνοντα. Διὰ τί;

Ἐπλησίασε κτηματίαν τινὰ ἐκ τοῦ Κρικετό, ὅστις δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ τελειώσῃ τὴν ὁμιλίαν, ἀλλὰ ἐκτύπησε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ καὶ ἐφώνησεν εἰς αὐτὸν κατὰ πρόσωπον. «Ἐλα δά, κατεργάρη.» Ἐπειτα δὲ ἔστρεψε εἰς αὐτὸν τὴν ῥάχιν.

Ὁ κῦρ Ὠσκόρν ἔμεινε ἀναυδός, καὶ ἡ ἀνησυχία αὐτοῦ προέβαινε ἀξάνουσα. Διὰ τί τὸν εἶπε «κατεργάρην»;

Ὅτε δ' ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ Ζουρδαίν, ἤρχισε πάλιν ν' ἀνακινῇ τὴν ὑπόθεσιν.

Ἰπποκάπηλός τις ἐκ τοῦ Μομβιλλιᾶ ἐφώναζεν εἰς αὐτόν.

— Ἔλα, ἔλα, παληόγερε, τὸν γνωρίζω δὲ ἐγὼ αὐτὸν τὸν σπάγγον σου!

Ὁ Ὠσκόρν ἐψέλλισε.

— Μὰ ἄφ' οὐ τὸ εὐρῆκαν αὐτὸ τὸ πορτοφύλι!

Ἄλλ' ὁ ἄλλος ὑπέλαθεν:

— Τώρα, γέρο μου, ἄλλος εἶνε ποῦ βρίσκει καὶ ἄλλος εἶνε ποῦ φέρνει πίσω. Οὔτε εἶδα, οὔτε ξεύρω, καὶ σὺ τὰ χάνεις.

Ὁ χωρικός ἔστη ὡσεὶ ἀποπνιγείς. Ἐνόει τέλος. Κατηγόρουν αὐτόν, ὅτι ἔβαλεν ἄλλον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ χαρτοφυλάκιον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ συνεργός, συνέννοχος.

Ἡθέλησε νὰ διαμαρτυρηθῇ. "Ολοὶ οἱ παρὰ τὴν τράπεζαν καθήμενοι ἤρχισαν νὰ γελοῦσιν.

Δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ τὸ γεῦμά του καὶ ἀπῆλθεν ἐν μέσῳ τῶν σκωμμάτων.

Ἐπέστρεψεν εἰς τὸ χωρίον του, κατησχυμένος καὶ ἐν παροξύνσει, ἀποπνιγόμενος ὑπὸ τῆς συγχύσεως, ἐπὶ τοσοῦτον μᾶλλον καταβαλλόμενος καθ' ὅσον ἦτο ἱκανὸς διὰ τῆς νορμανδικῆς του πανουργίας νὰ πράξῃ ἐκεῖνο ἐφ' ᾧ κατηγορεῖτο καὶ μάλιστα νὰ καυχῇ ἐπὶ τούτῳ ὡς ἐπ' εὐφρεῖ διαθήματι. Ἡ ἀθωότης αὐτοῦ τῷ ἐφαίνετο συγκεχυμένως ὅτι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ, γνωστῆς οὔσης τῆς πονηρίας του. Καὶ ἡσθάνετο ἑαυτὸν πεπληγμένον κατὰκαρδὰ ὑπὸ τῆς ἀδίκου ὑποψίας.

Τότε ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ διηγῇ τὸ ἐπεισόδιον, ἐπιμηκύνων καθ' ἑκάστην τὴν διήγησίν του, προσθέτων ἑκάστοτε νέους ἰσχυρισμούς, δραστηριωτέρας διαμαρτυρίας, ἐπισημοτέρους ὀρκούς. Καὶ ταῦτα πάντα ἐφαντάζετο, ταῦτα πάντα παρεσκεύαζε κατὰ τὰς ὥρας καθ' ἃς ἔμενε μόνος, περὶ οὐδὲν ἄλλο ἀσχολούμενος ἢ τὴν ἱστορίαν τοῦ σπάγγου. Ἄλλ' ὅσον συνθετωτέρα ἦτο ἡ ὑπεράσπισίς του, ὅσον λεπτολογώτερα τὰ ἐπιχειρήματά του, τόσον ὀλιγώτερον ἐγένετο πιστευτός.

— Αὐτὰ εἶνε δικαιολογίαι τῶν ψευστῶν, ἔλεγον ὀπισθέν του οἱ ἀκούοντες.

Τὸ ἡσθάνετο, τὸ αἰμά του ἐβράζεν, ἐξηντλεῖτο εἰς προσπάθειάς ἀνωφελείς.

Ἐφθινε προφανῶς ὡς ἡμέραι.

Οἱ ἀστέιοι τώρα πλέον τὸν ἐβάζον νὰ διηγῇ «τὸν Σπάγγον» χάριν διασκέδασεως, ὡς ζητεῖται ἡ διήγησις μαχῆς παρὰ στρατιώτου ἐκστρατεύσαντος. Τὸ δὲ πνεῦμα αὐτοῦ, βεβλημένον εἰς τὰ καίρια ἐξησθένει.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου κατέπεσε κλινῆρης. Ἀπέθανε δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰανουαρίου, καὶ ἐν τῇ παραληρήσει τῆς ἀγωνίας ἐπεμαρτύρετο τὴν ἀθωότητά του, ἐπαναλαμβάνων «ἐνα μικρὸ σπαγγάκι... ἐνα μικρὸ σπαγγάκι... νὰ, νὰ το, κύριε Δήμαρχε.»

[Guy de Maupassant.]

ΠΟΙΟΝ ΕἶΝΕ ΤΟ ΕΠΑΓΩΓΟΤΑΤΟΝ ΚΑΙ ΕΝ ΤΑΥΤῳ ΧΡΗΣΤΟΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΩΝ

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐτέθη πολλάκις πολλαχοῦ ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ παρ' ἡμῖν. Ἐν τούτοις οὐ μόνον ἐτέθη, ἀλλὰ καὶ ἐλύθη πρὸ ἐτῶν πεντήκοντα ὑπὸ τοῦ Μακώλαιῦ. Ὁ ἱστορικός οὗτος, λαβὼν ἐν μιᾷ τῶν μικρῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἀφορμὴν νὰ ὑμνήσῃ περὶ τινος πραγματείας τοῦ Sir Jacob Mackintosh, ἐν ᾗ οὗτος ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἰακώβου Β'. καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τὴν δίκην καὶ τὴν ἀθώωσιν τῶν ἐπτὰ Ἐπισκόπων (1), ἰδοὺ τίνα ἐπιφέρει περὶ τῆς πραγματείας ἐκείνης κρίσιν. «Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τοῦ Sir Jacob Mackintosh εὐρίσκομεν ἅμα μὲν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀκρίθειαν τοῦ ἐν τοῖς μέσοις τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος χρόνους φιλοσοφήσαντος περὶ τὴν ἱστορίαν Hallam, ἅμα δὲ τὴν γραφικὴν τέχνην τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ἀκμάσαντος Southey. Ἡ ἱστορία τῆς Ἀγγλίας, ἐὰν ἐγγράφετό ποτε τοιοῦτοτρόπως, ἤθελεν ἀποβῇ τὸ γοητευτικώτερον τῆς γλώσσης ἡμῶν βιβλίον καὶ ἤθελε προτιμᾶται πάσης μυθιστορίας.»

(1) Τὰ κατὰ τὴν δίκην ταύτην μετέφρασα ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Μακώλαιῦ πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ ἐδημοσίευσσα διὰ τοῦ τότε ἐν Ἀθῆναις ἐκδιδόμενου περιοδικοῦ «Πανδώρα».

Οἱ λόγοι οὗτοι ὑπῆρξαν τὸ πρόγραμμα οὕτως εἰπεῖν τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατόπιν συγγραφείσης «Ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Ἰακώβου Β'.» Ἡ ἱστορία αὕτη μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ὥστε πᾶς Ἕλλην οὐχὶ ὅλως ἀλλότριος τῆς νεωτέρας γλωσσομαθείας, δύναται νὰ διεξέλθῃ τὸ δαιμόνιον τοῦτο ἔργον. Μίαν δὲ καὶ μόνην μικρὰν μὲν ἀλλὰ δραματικωτάτην περιουσίαν αὐτοῦ θέλω παραθέσει ἐνταῦθα ὡς ὠχρὸν ἀπαύγασμα τῆς ἀμιμήτου ἐκείνης τέχνης.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ 1694 ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γουλιέλμου Μαρία ἐνόσησε καὶ μετ' ὀλίγον ἡ νόσος αὐτῆς ἔλαβε χαρακτῆρα ἐπιφοβόν. Ὁ περίπυστος ἐπὶ τῇ διαγνώσει τῶν ἀσθενειῶν ἱατρός Radcliffe ἀπεφάνετο ἀδιστακτικῶς ὅτι ἡ βασίλισσα προσεβλήθη ὑπὸ τῆς παρ' ἡμῖν κατ' εὐφημισμὸν καλουμένης εὐλογίας. Ἡ νόσος αὕτη ἦς βραδύτερον εὐρέθη τὸ ἀντιφάρμακον, ἦτο τότε ἀδυσώπητος. Διαδοθεῖσα δὲ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰς Λονδὶνον δὲν ἐφείσθη οὐδὲ τῆς νέας καὶ ἀκμαζούσης ἐκείνης γυναικός, τῆς ὅποιος αἱ ἀρεταὶ ἐκόσμησαν τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος τῆς. Ἡ Μαρία ἔμαθε